

בס"ד. ש"פ תרומה, ו' אדר ה'תשמ"ז.

בלתי מוגה

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם¹, ומדייק בזה כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה זה דשנת תש"ד², דצ"ל אומרו ועשו לי מקדש לשון יחיד א"כ מהו אומר ושכנתי בתוכם לשון רבים והוה לי לכתוב ושכנתי כתוכו ומהו בתוכם. והנה על מ"ש ועשו לי מקדש גו' מביא מה שאמרז"ל³ כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם לא בעוה"ז ולא לעוה"ב, וחשיב שם ביהמ"ק כו' שנאמר כו' ועשו לי מקדש. ומדייק בזה (בהמאמר שם⁴), דצריך להבין, והלא עכשיו בזמן הגלות אשר ביהמ"ק חרב כו', ואיך הוא אינו זו לא לעוה"ז ולא לעוה"ב.

ומבאר בזה⁴, דמ"ש ועשו לי מקדש היינו דכל ישראל צריכים לעשות את המקדש שהוא מקום לשכינת עוזו ית', והמקדש הזה הוא בית קדושה בלבו של אדם ולכן הנה ושכנתי בתוכם בתוך כאו"א מישראל⁵. והוא שעיקר הכוונה היא שהאדם יהי בבחי' משכן היינו להיות מכוון לשבתו שהאלקות ישכון בנפשו בגילוי. וענין אינו זו לעולם שבמקדש כפשוטו משמע בהמאמר שם שגם תחלת העשי' הוא באופן דאינו זו לעולם, שאין שייך בזה שינויים, ועד"ז מוכן גם כעבודת כאו"א, דזה שעבודתו צ"ל באופן דאינו זו לעולם (אין הכוונה בזה רק לתאר זמן קיום עבודתו, אלא) הכוונה בזה, לתאר את אופן עבודתו, שהעבודה (גם בתחילתה) היא בתוקף גדול ביותר שאינו זו לעולם, שאין שייך בה שינויים.

וממשיך בהמאמר⁴, דכל פרטי המדריגות שהיו במקדש בהכלים והיריעות שהן פנימי' ומקיפים הכל ישנם בהאדם למטה שע"ז נעשה כלי שהוי ישרה בתוכו בגילוי. והענין הוא, כמו שמבאר אדמו"ר הצ"צ בסהמ"צ שלו⁶ (ועד"ז הוא גם במאמרי אדמו"ר האמצעי⁷), דעיקר כוונת עשיית המקדש היא להיות גילוי אלקות בישראל, שלכך נצטוינו לעשותו כדוגמת סדר ההשתלשלות הנמשך מעצמות א"ס ב"ה, שישנם בזה ב' אופנים, המשכת אורות מקיפים והמשכת אורות פנימיים, ורצה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כדוגמת ראשית ההשתלשלות מעצמות אוא"ס, ולכך צוה לעשות המשכן כדוגמת זה, והיינו היריעות והקרשים שבמשכן שהם דוגמת אורות מקיפים עליונים והכלים שהם כמו בחי' אורות פנימיים. ומשחרב ביהמ"ק אעפ"כ יכול כל אדם להמשיך כל בחי' ומדריגות הנ"ל ע"י עבודתו. והיינו, שיוכל להמשיך ע"י עבודתו האורות שהיו

(1) פרשתנו כה, ח. (2) סה"מ תש"ד ע' 150. (3) ויק"ר פ"ב, ב. (4) שם ע' 151. (5) ר"ח שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו. של"ה סט, א. ר.א. א. ועוד. (6) מצות בנין מקדש (פה, א ואילך). (7) תוי"ח שמות תמג, א ואילך. וראה גם תוי"א ויקהל פו, ג ואילך. ובכ"מ.

בביהמ"ק ובכליו כי גם בנפשו יש בחי' יריעות וכלים, דהיריעות שבנפשו הוא העבודה שלמעלה מהשכל, והכלים שבנפשו הם העבודה פנימיות שע"פ טו"ד. **וממשיך** בסהמ"צ שם⁸, ועפ"ז יוכן מה שמשנה צוה בפ' תרומה לעשות כלים ואח"כ היריעות ובצלאל עשה בהיפך תחלה היריעות ואח"כ הכלים, וידוע מארז"ל ע"ז⁹ שבשעה שציווה משה לעשות ארון וכלים ומשכן אמר לו בצלאל כו' מנהגו של אדם בונה דירה ואח"כ מכניס לתוכה כלים שמא כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים, א"ל בצל א-ל היית וידעת. ומבאר בזה⁸, דבצלאל אמר לו הרי ידוע בענין סדר ההשתלשלות מאוא"ס שמתחלה נמשכו בחי' המקיפים ואח"כ נמשכו בחי' הפנימיים. ולכן צ"ל תחלה עשיית היריעות (מקיפים) ואח"כ עשיית הכלים (פנימיים). ויש להוסיף בזה, דעד"ז הוא גם בעבודת האדם. דהנה נת"ל שהיריעות שבנפש הוא העבודה שלמעלה מהשכל, והכלים שבנפשו הוא העבודה פנימיות שע"פ טו"ד, והסדר בזה הוא, שתחלה צ"ל העבודה שלמעלה מטו"ד, ואח"כ העבודה שע"פ טו"ד. וכמו שרואים בעבודת כל יום, שתחלת עבודת היום היא באמירת מודה אני, העבודה שלמעלה מטו"ד, שלכן כולם שרים בזה¹⁰. ואח"כ ישנה העבודה פנימית שע"פ טו"ד, שזהו מה שאומרים אח"כ הח"י ברכות דברכת השחר, ואח"כ מברכים ברכת התורה, ואח"כ בא לימוד התורה, וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה¹¹, שכ"ז הוא העבודה שע"פ טו"ד. **וזהו** ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, דעבודה זו דעשיית המשכן ישנה תמיד בעבודת כאו"א. וכמארז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאו"א, וכמבואר בהמאמר (דתש"ד) שם², דלפי פרש"י לשמי, דקאי על שם הוי' וכמ"ש¹² אני הוי' הוא שמי, דשם הוי' הוא שם העצם ושם המפורש ושם המיוחד¹³, ולכן אינו שייך בו ענין השינויים, ולכן כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם בלי שום שינוי כלל.

והנה מה שאמרו רז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד, הכוונה בזה היא כמו כל אחד ואחת (כולל נשים), וכמוכא בסיום המאמר (דתש"ד) שם¹⁴, דכל ישראל, האנשים והנשים מחוייבים בכנין כיהמ"ק¹⁵ [ועד"ז גם בנרכת המשכן השתתפו הנשים, ואדרבה ויבואו האנשים על הנשים כתיב¹⁶, שהאנשים נטפלו לנשים¹⁷, וגם בפרש"י (שמפרש ויבואו האנשים על הנשים באו"א), הרי בנוגע למ"ת מדגיש רש"י במ"ש¹⁸ כה תאמר לבית יעקב — אלו הנשים (ולאח"ז) — ותגיד לבני ישראל, שהוקדמו הנשים לאנשים]. שהרי ענין זה (עשיית המשכן בלבו של כאו"א) היא מצוה תמידית, כדוגמת השש מצוות אמונה אהוי"ר וכו'.

(8) פ"ג (פו, ב ואילך). וראה גם תו"ח שם ע' תנא ואילך. (9) ברכות נה, א. (10) ראה בארוכה קונט' ענינה של תורת החסידות ושי"ג. (11) קידושין מ, ב. (12) ישעי"מ, ח. (13) סוטה לח, א. ועוד. וראה לקו"ש חט"ו ע' 234. ושי"ג. (14) ע' 156. (15) רמב"ם הל' ביהביח פ"א הי"ב. (16) ויקהל לה, כב. (17) רמב"ן עה"פ. וראה גם ראב"ע שם. ועוד. (18) יתרו יט, ג.

המנויים בהקדמת ספר החינוך שהם מצוות תמידיות. ובמילא מוכן שהם שייכים גם לנשים (הפטורות רק ממ"ע שהזמ"ג) [ילהעיר ממ"ש הרמב"ם סוף הלכות תשובה¹⁹, כשלמדים כו' הנשים כו' אין מלמדין אותן אלא לעבוד מיראה וכדי לקבל שכר, עד שתרכה דעתן ויתחכמו חכמה יתירה מגלים להם רז זה מעט מעט ומרגילין אותן לענין זה בנחת עד ששיגוהו וידעוהו מאהבה. הרי מפורש בזה שני ענינים. שעבודה הנ"ל דאהוי"ר כו' שייכת גם לנשים. ויתירה מזו, שע"י החינוך הרי סוף סוף מגיעים גם הנשים לדרגא הכי עליונה דעבודה מאהבה דוגמת אברהם אוהבי²⁰]. ואף שלשון רז"ל בכל מקום הוא בתוך כל אחד ואחד (ולא בתוך כל אחד ואחת) — הרי גדולה מזה מצינו שגם הכתובים²¹ אנכי ה' אלקיך גו' ולא יהי' לך גו', הרי (נוסף לזה שנאמרו בל' יחיד, הרי גם) נאמרו בלשון זכר, ואעפ"כ הרי פשוט שהכוונה היא גם לנשים²². ועד"ז בנדו"ד דהלשון בתוך כל אחד ואחד הכוונה בזה היא גם לכל אחד ואחת (כולל נשים). וטעם הדבר מה שמדגישים ענין זה דוקא עכשיו, אף שלא הדגישו זה בספרים ובמאמרי רבותינו נשיאנו, הרי זה מצד ענינים של היפך כו' דמכיון שישנם אלו שאומרים להיפך (היינו היפך הדין כו') האט מען גענומען אויף זיך להדגיש בפירוש שענין זה שייך גם לנשים. והיינו, שאין הכוונה בהנ"ל לחדש דברים חדשים כי הלואי היו אוחזים בדברים הישנים, והכוונה היא רק להוציא מטעות הנ"ל.

והנה הכת לועשו לי מקדש גו' הוא ממש רבינו, וכמ"ש בפרשת השבוע הכא (וקוראים זה במנחת שבת זה) ואתה תצוה את בני²⁴, תצוה מלשון צוותא וחיבור²⁵, שמשו רבינו מתקשר עם כאו"א מישראל, ויתירה מזו, משה רבינו עצמו כפי שהוא בכחי' אתה, עצמותו של משה רבינו²⁶, הוא מתקשר עם כאו"א ונותן לו כח להעבודה דועשו לי מקדש, והמעשה הוא העיקר²⁷. ועי"ז ממשיכים את ביהמ"ק השלישי שהוא בנוי ומשוכלל למעלה²⁸ וממשיכים אותו למטה, ובאים ביחד לארץ הקודש, ובירושלים עיר הקודש, ובהר הקודש, ובביהמ"ק השלישי, במהרה כימינו ממש.

19) פ"י ה"ה. 20) ראה רמב"ם שם ה"ב. 21) יתרו כ. א ואלך. 22) ראה אנציק' תלמודית ערך אשה. וש"נ. 23) ראה תניא רפ"כ. 24) כו. כ. 25) תו"א תצוה פב. א. ובכ"מ. 26) ראה לקו"ש חכ"א ע' 178. וש"נ. 27) אבות פ"א מ"ז. 28) פרש"י סוכה מא. סע"א. ר"ה ל. סע"א. ועוד. וראה לקו"ש ח"א ע' 185. ח"ח ע' 418. וש"נ.